

Β' ΤΑΞΗ ΓΕΝ.ΛΥΚΕΙΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

[...] Ως γνωστό έχουμε τρεις εξουσίες στο πολίτευμά μας: την εκτελεστική, τις δημόσιες υπηρεσίες του Κράτους, τη νομοθετική, τη Βουλή, και την ελεγκτική, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Στην αρχή τα μέσα ενημέρωσης αντικατέστησαν τον τελάλη που ενημέρωνε μια μικρή κοινότητα για το τι είχε συμβεί ή για αυτά που θα γίνονταν στο άμεσο μέλλον. Η εφημερίδα, μετά την ανακάλυψη του Γουτεμβέργιου, το ραδιόφωνο, αργότερα, και η τηλεόραση, στα μέσα του 20ου αιώνα, μετέδιδαν τα τεκταινόμενα με πιο γρήγορο τρόπο. Η πληροφορία μεταδιδόταν πιο γρήγορα και, μαζί με αυτή, και η γνώση. **Παράλληλα**, άρχισε να αναπτύσσεται και η κριτική σκέψη. Στην αρχή γινόταν κριτική στην τοπική και κρατική εξουσία, αργότερα.

Αυτή η κριτική στην αρχή ήταν ένα εργαλείο σκέψης και πολιτικής διεργασίας για πολιτικές κινήσεις που είτε συμπολιτεύονταν είτε αντιπολιτεύονταν την εξουσία. Η κριτική των δημοσιογράφων στις δημόσιες υποθέσεις ήταν και είναι κάτι αναμενόμενο. Πολλές φορές, ιδίως σε δημοκρατικά καθεστώτα, αυτή η κριτική, εκτός από αναμενόμενη, είναι μια βοήθεια για αυτούς που ασκούν εξουσία. Η κριτική, όταν ασκείται με σωστό τρόπο, με επιχειρήματα, είναι μια βοήθεια για τη διαμόρφωση της πολιτικής. Τι συμβαίνει όμως όταν αυτή η κριτική ξεπερνά τα όρια της κρίσης και φτάνει στην τοποθέτηση σε ένα πρόβλημα, δίχως πολλά στοιχεία και χωρίς έρευνα; Στην προκειμένη περίπτωση ξεπερνάμε τα όρια της κριτικής και φτάνουμε στην άσκηση της εξουσίας, άτυπα και χωρίς θεσμικό ρόλο.

Μια λεπτή γραμμή διαχωρίζει την κριτική από την άσκηση εξουσίας. Αν κάποιος ξεπεράσει αυτή τη γραμμή η επιστροφή είναι δύσκολη. Ουσιαστικά είναι αδύνατη γιατί αυτός που έχει περάσει από την άλλη πλευρά δεν μπορεί να επιστρέψει, ουσιαστικά να αρνηθεί τον «πρωτοποριακό» του ρόλο ή αυτό του καθοδηγητή της κοινωνίας. Πώς όμως συμβιβάζεται ο ρόλος του κριτικού με αυτού που εξασκεί εξουσία; Πώς μπορεί κάποιος να ελέγχει και συγχρόνως να κυβερνά; Με άλλα λόγια, πώς μπορεί να ελέγχει τον ίδιο τον εαυτό του; Πολύ περισσότερο, όταν αυτός ο ρόλος της εξάσκησης της εξουσίας είναι άτυπος;

Το πέρασμα από την ελεγκτική ή κριτική εξουσία στην εκτελεστική είναι, ουσιαστικά, το τέλος της κριτικής. Τελικά, είναι το πέρασμα από την τέταρτη στην πρώτη εξουσία. Το αποτέλεσμα είναι να έχει χαθεί αυτός ο έλεγχος στον οποίο ο πολίτης έχει κάποιες ελπίδες, δηλαδή να υπάρχει ο δημόσιος έλεγχος και η ανοιχτή κριτική σε αυτούς που εξασκούν την εξουσία. Ο δημοσιογράφος πλέον γίνεται παραγωγός ειδήσεων και προγράμματος και, ανάμεσα σε αυτόν και την πηγή της

πληροφορίας υπάρχει το ειδικευμένο γραφείο που την έχει επεξεργαστεί και την πλασάρει πλέον έτοιμη σε αυτόν που θα έπρεπε να κάνει αυτή τη δουλειά.

Ο δημοσιογράφος δε γράφει για το δήμο, το κοινό, **αλλά** διαχειρίζεται την είδηση, την φτιάχνει έτσι για να αρέσει, τόσο στο αναγνωστικό κοινό του όσο και στον αποστολέα της είδησης. Πολύ σπάνια βλέπουμε ένα γνήσιο ρεπορτάζ, μια έρευνα που να έχει γίνει επί τόπου, να ψαχθεί αν όντως έχει γίνει αυτό το γεγονός και πώς ακριβώς έχει γίνει. Πολύ περισσότερο, να ψάξει για να βρει τις αιτίες που δημιούργησαν το γεγονός για το οποίο γράφει και η κριτική του να στοχεύει κατευθείαν στη ρίζα.

Αυτή είναι η σωστή δημοσιογραφία που δεν είναι επάγγελμα αλλά λειτουργία, αφού ο δημοσιογράφος είναι αυτός που θέτει τα θέματα προς συζήτηση στο κοινό χώρο. Αυτός σήμερα μπορεί να είναι εικονικός, να έχει αντικαταστήσει την αγορά, στην Αρχαία Ελλάδα, ή το παραδοσιακό καφενείο (για τους άντρες) και το πλύσιμο ρούχων (για τις γυναίκες, παλιότερα), των αρχών του 20ου αιώνα, όμως ουσιαστικά υπάρχει. Αφού κάποια άτομα επικεντρώνουν την προσοχή τους σε ένα θέμα υπό συζήτηση, ακόμα και αν δε βρίσκονται στο ίδιο μέρος, είναι ένας δήμος, μια μάζωξη ανθρώπων για να συζητήσουν ένα θέμα που τους αφορά και το θεωρούν σημαντικό.

Γιάννης Φραγκούλης, Απόσπασμα από το Διαδίκτυο
(διασκευασμένο κείμενο)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.
Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80 – 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: «**Η κριτική, όταν ασκείται με σωστό τρόπο, με επιχειρήματα, είναι μια βοήθεια για τη διαμόρφωση της πολιτικής.**»

Μονάδες 12

B2. Να γράψετε έναν τίτλο με σχόλιο και έναν τίτλο χωρίς σχόλιο για το κείμενο που σας δόθηκε.

Μονάδες 6

B3. α) Να γράψετε τι δηλώνουν οι παρακάτω λέξεις που συμβάλλουν στη συνοχή των περιόδων του κειμένου: **παράλληλα, όμως, γιατί, δηλαδή, αλλά.**

Μονάδες 5

β) «Στην αρχή τα μέσα ενημέρωσης αντικατέστησαν τον τελάλη που ενημέρωνε μια μικρή κοινότητα για το τι είχε συμβεί ή για αυτά που θα γίνονταν στο άμεσο μέλλον.»

Να προσδιορίσετε το είδος της σύνταξης και να τη μεταφέρετε στην άλλη φωνή από αυτή που βρίσκεται.

Τι θέλει να πετύχει ο συντάκτης κάθε κειμένου όταν χρησιμοποιεί ενεργητική σύνταξη και τι όταν χρησιμοποιεί παθητική;

Μονάδες 7

B4. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **τεκταινόμενα, πρωτοποριακό, γνήσιο, εικονικός, μάζωξη.**

Μονάδες 5

Γ. Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας να επιχειρηματολογήσετε υπέρ της άποψης ότι ο τύπος συχνά στις μέρες μας με τον τρόπο λειτουργίας του υπονομεύει το δημοκρατικό πολίτευμα και να αναπτύξετε τις προϋποθέσεις ώστε να λειτουργεί ενεργητικά για τη δημοκρατία. (500-600 λέξεις)

Μονάδες 40